

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра музикознавства та хорового мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету культури і мистецтв
Крохмальний Р. О.
25 червня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Хоровий клас і практикум роботи з хором
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізація Музичне мистецтво
освітній рівень Бакалавр
факультет культури і мистецтв

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма «Хоровий клас і практикум роботи з хором» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта, спеціалізацією Музичне мистецтво. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 18 с.

Розробники:

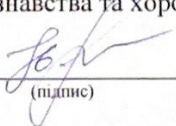
Чучман Василь Мар'янович,
асистент кафедри музикознавства та хорового мистецтва

Білоус Оріся Іванівна,
старший викладач кафедри музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол від “25” червня 2020 року № 18

Завідувач кафедри музикознавства та хорового мистецтва

_____ (Медведик Ю. Є.)
(підпис)

Ухвалено Вченою радою факультету культури і мистецтв

Протокол від “25” червня 2020 року № 19

© ЛНУ ім. І. Франка, 2020 рік

© Чучман В. М., 2020 рік

© Білоус О. І., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 22	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Модулів –	Спеціальність: <u>014.13 середня освіта</u> (музичне мистецтво)	Рік підготовки	
Змістових модулів –		1-4-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 660		1-8-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 496 самостійної роботи студента – 164	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Практичні	
		496 год.	год.
		Самостійна робота	
		164 год.	год.
		Вид контролю:	
		екзамен/залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 75% аудиторних занять;
25% самостійної роботи.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Хоровий клас і практикум роботи з хором» є формування знань, умінь і навичок, необхідних для керування хором.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток образного мислення, творчого чуття, набуття естетичного досвіду, художнього смаку в процесі мистецько-виконавської практики, яка дасть можливість оволодіти навиками виконання/відтворення хорових творів відповідної складності, застосовувати засоби виразності хорового мистецтва в інших сферах людської діяльності;
- формування і розвиток навиків вокально-хорової техніки (оволодіння співацьким голосом, розкриття художніх можливостей співацького голосу, вироблення навиків ансамблевого/хорового співу, усвідомлене застосування виразових засобів вокально-хорової техніки в процесі виконання музичних творів задля адекватного розкриття творчого задуму композитора);
- вироблення мотивації до самостійного навчання та творчого вдосконалення;
- формування навичок образно-емоційного сприймання та виконання музичних творів;
- виховання здатності до гармонійної творчої взаємодії в хоровому колективі;
- формування необхідних компетентностей (знань, умінь, навичок) і особистих якостей, необхідних для керівника хорового колективу;
- оволодіння комплексом методів роботи з хором, технологічними особливостями репетиційного процесу, специфікою концертного виступу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи дисциплін музично-теоретичного та диригентсько-хорового циклів, необхідні для вирішення практичних диригентсько-виконавських завдань;
- характеристику співацьких голосів, вікові особливості дитячих голосів, психолого-педагогічні аспекти музичного сприйняття та відображення;
- методику роботи з навчальним, самодіяльним, професійним хоровим колективом.

вміти:

- володіти власним співацьким голосом, керувати хоровим колективом;
- здійснити всебічний аналіз хорового твору;
- формувати концертний репертуар для хорів різних видів і типів, планувати репетиційний процес, добирати ефективні форми, прийоми та методи роботи;
- діагностувати звучання хору, коригувати недоліки;
- створити творчу атмосферу в хоровому колективі, підтримувати сприятливий психологічний клімат.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основи вокально-хорової техніки.

Тема 1. Формування вокально-хорових навичок.

В процесі розспівування та під час вивчення хорових партій студенти практично засвоюють основні елементи вокально-хорової техніки (співоче дихання, вокальна позиція, кантілена, інтонація, стрій, ансамбль, дикція, артикуляція, тощо), ознайомлюються з понятійним апаратом.

Тема 2. Співоче дихання та види атаки звуку.

На матеріалі спеціальних вправ, розспівок, хорових творів студенти засвоюють техніку співочого дихання (нижньореберного, діафрагматичного) та основні види атаки звуку (м'яка, тверда, придихова).

Змістовий модуль 2. Послідовність роботи над хоровим твором.

Тема 3. Спів хорових партій.

В процесі вивчення та співу хорових партій студенти засвоюють музичний матеріал, здобувають навички читання з листа, роботи з камертоном, удосконалюють вокально-хорові навички (кантілена, гнучкість і рухливість голосу), вчаться виокремлювати та аналізувати структурні елементи мелодики (період, речення, фраза, мотив тощо), характеризувати їхні ладово-інтонаційні та метро-ритмічні особливості, виявляти особливості інтонування окремих інтервалів, мелодичних зворотів тощо, визначати вокальні труднощі та знаходити способи їх подолання.

Тема 4. Види хорового ансамблю.

На прикладі хорових творів студенти вчаться працювати над усіма видами хорового ансамблю (мелодичний, гармонічний, тембральний, динамічний, метро-ритмічний, натуральний, штучний тощо), досягати максимальної злагодженості хорового звучання, його відповідності до образно-виразової сфери та стилю виконаного твору.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Темброво-динамічна палітра хорового звучання.

Тема 5. Формування навичок відтворення постійної динаміки.

На відповідних музичних прикладах акцентується увага на технології відтворення постійної динаміки (*pp*, *p*, *mp*, *mf*, *f*, *ff*). Рівне, кантіленне, ансамблеве звучання усіх хорових партій та хору в цілому, вирівнювання регістрів, тембрів голосів, досягнення єдиної манери співу. Студенти вчаться чути хор, реагувати на диригентський жест, спрямовувати зусилля на покращення хорового звучання.

Тема 6. Технологічні особливості відтворення змінної динаміки.

На доступному для виконання музичному матеріалі студенти засвоюють прийоми відтворення змінної динаміки (*cresc.*, *dim.*, *sub.p*, *sub.f*, *sf* тощо). Виявляють ступінь і способи взаємодії елементів вокально-хорової та диригентської техніки для досягнення необхідного художнього результату.

Модуль 3

Змістовий модуль 4. Закріплення виконавських навичок і реалізація диригентсько-педагогічних завдань.

Тема 7. Штрихи та агогіка в хорі.

Засвоєння вокальних і диригентських прийомів виконання основних способів звуковедення (*legato*, *non legato*, *staccato*) в різних мелодичних, ладо-гармонічних, метро-ритмічних, фактурних, теситурних і динамічних контекстах. Опанування навиками виконання агогічних відхилень (дуже важливий засіб художньої виразності в хоровій творчості).

Тема 8. Виразові можливості диригентського жесту.

Засвоєння на практиці навиків, здобутих на уроках диригування. Застосування різних способів показу початку і зняття звучання, диригування в різних розмірах, темпах, динаміці, штрихах. Виконання різних видів фермат, агогічних відхилень, акцентів, диригування творів без визначеного розміру.

Модуль 4

Змістовий модуль 5. Особливості репетиційного процесу та специфіка концертного виконання.

Тема 9. Репетиційна робота: форми, методи, комунікація.

Студенти на практиці засвоюють особливості всіх етапів планування та реалізації репетиційного процесу (підбір твору, який відповідає творчим зацікавленням і можливостям хорового колективу, всебічний самостійний аналіз і вивчення твору, його презентація колективу, розучування по партіях і цілим хором, відпрацювання окремих деталей та композиційної цілісності). Відповідно до завдань, які стоять перед диригентом-хормейстером, він обирає форми репетиційного процесу (групові або загальні репетиції, індивідуальні заняття), методи контролю (індивідуальний спів партій, спів дуетами, тріо, квартетати тощо). На всіх етапах репетиційного процесу диригент контактує з хористами за допомогою комплексу комунікативних каналів (вербального, образно-емоційного, емпірико-вокального, візуально-мануального).

Тема 10. Виразність диригентського апарату в процесі концертного виступу.

Акцентується на унікальності кожного концертного виконання як на акті спільного творення єдиного і неповторного, що потребує максимальної концентрації вокального та образно-емоційного потенціалу, уваги, натхнення.

З'ясовуються принципові відмінності між репетиційним процесом і концертним виступом (неможливість зупинки/повторення, вербальної комунікації тощо), визнається пріоритетність виразності диригентського апарату та його окремих елементів (постава, міміка, жестикуляція тощо) для якісного, художньо-емоційного виконання хорового твору.

Змістовий модуль 6. Інтерпретація хорових творів.

Тема 11. Особливості інтерпретації хорових творів на основі українського та світового музичного фольклору.

Необхідно враховувати жанрові та музично-виконавські особливості національного фольклору, матеріал якого опрацьовано, а також індивідуальну стилістику композиторської мови автора опрацювання.

Тема 12. Особливості інтерпретації хорових творів різних епох і стилів.

Акцентується на необхідності наявності у хорового диригента широкої музичної ерудиції та загальної культурної освіченості. Рекомендується опрацювання відповідного корпусу культурознавчої, музикознавчої та навчально-методичної літератури, вивчення досвіду роботи провідних диригентів минулого і сучасності, звернення до фонографічних фондів та сучасних медіаресурсів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма			заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
		практ.	сам. роб.		практ.	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Основи вокально-хорової техніки.						
Тема 1. Формування вокально-хорових навичок.	53	32	21			
Тема 2. Співоче дихання та види атаки звуку.	52	32	20			
Разом за змістовим модулем 1	105	64	41			
Змістовий модуль 2. Послідовність роботи над хоровим твором.						
Тема 3. Спів хорових партій.	60	32	28			
Тема 4. Види хорового ансамблю.	60	32	28			
Разом за змістовим модулем 2	120	64	56			
Модуль 2						
Змістовий модуль 3. Темброво-динамічна палітра хорового звучання.						
Тема 5. Формування навичок відтворення постійної динаміки.	75	64	11			
Тема 6. Технологічні особливості відтворення змінної динаміки.	75	64	11			
Разом за змістовим модулем 3	150	128	22			

Модуль 3						
Змістовий модуль 4. Закріплення виконавських навичок і реалізація диригентсько-педагогічних завдань.						
1	2	3	4	5	6	7
Тема 7. Штрихи та агогіка в хорі.	75	64	11			
Тема 8. Виразові можливості диригентського жесту.	75	64	11			
Разом за змістовим модулем 3	150	128	22			
Модуль 4						
Змістовий модуль 5. Особливості репетиційного процесу та специфіка концертного виконання.						
Тема 9. Репетиційна робота: форми, методи, комунікація.	37	32	5			
Тема 10. Виразність диригентського апарату в процесі концертного виступу.	38	32	6			
Разом за змістовим модулем 5	75	64	11			
Змістовий модуль 6. Інтерпретація хорових творів.						
Тема 11. Особливості інтерпретації хорових творів на основі українського та світового музичного фольклору.	30	24	6			

1	2	3	4	5	6	7
Тема 12. Особливості інтерпретації хорових творів різних епох і стилів.	30	24	6			
Разом за змістовим модулем 6	60	48	12			
Усього годин	660	496	164			

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формування вокально-хорових навичок.	32
2	Співоче дихання та види атаки звуку.	32
3	Спів хорових партій.	32
4	Види хорового ансамблю.	32
5	Формування навичок відтворення постійної динаміки.	64
6	Технологічні особливості відтворення змінної динаміки.	64
7	Штрихи та агогіка в хорі.	64
8	Виразові можливості диригентського жесту.	64
9	Репетиційна робота: форми, методи, комунікація.	32
10	Виразність диригентського апарату в процесі концертного виступу.	32
11	Особливості інтерпретації хорових творів на основі українського та світового музичного фольклору.	24
12	Особливості інтерпретації хорових творів різних епох і стилів.	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формування вокально-хорових навичок.	21
2	Співоче дихання та види атаки звуку.	20
3	Спів хорових партій.	28
4	Види хорового ансамблю.	28
5	Формування навичок відтворення постійної динаміки.	11
6	Технологічні особливості відтворення змінної динаміки.	11
7	Штрихи та агогіка в хорі.	11
8	Виразові можливості диригентського жесту.	11
9	Репетиційна робота: форми, методи, комунікація.	5
10	Виразність диригентського апарату в процесі концертного виступу.	6
11	Особливості інтерпретації хорових творів на основі українського та світового музичного фольклору.	6
12	Особливості інтерпретації хорових творів різних епох і стилів.	6

7. Методи навчання

1. Художній (творчий метод)
2. Метод особистого прикладу.
3. Метод власного (вокального) показу.
4. Імперативний метод.
5. Метод сольмізації.
6. Метод вокалізації.
7. Порівняльний метод.
8. Метод аудіювання.
9. Ігровий метод.
10. Метод розподілу функцій.
11. Метод делегування повноважень.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час аудиторних практичних занять з метою перевірки рівня знань та вмінь студента, ефективності його самостійної роботи. Форми поточного контролю: спів хорових партій творів, що вивчаються; проведення розспівування хору; робота над хоровими творами.

Академконцерт хорового класу проводиться в кінці кожного семестру і має на меті продемонструвати результати практичної роботи студентів за семестр. Академконцерт відбувається у формі публічного концертного виступу, на якому студенти диригують творами, над якими працювали протягом семестру.

Залік виставляється на основі суми результатів поточної успішності.

Екзамен – сума поточної успішності (50%) та підсумкового тесту (50%) у формі академконцерту або підсумкового заняття.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		
T1	T2	T3	T4	100
25	25	25	25	

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6			
T9	T10	T11	T12	50	100
13	12	12	13		

T9, T10 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічними радами коледжів).

10. Методичне забезпечення

1. Репертуарні збірники хорових творів.
2. Підручники та методичні посібники з дисциплін музично-теоретичного та диригентсько-хорового циклу.
3. Фортепіано, камертон, крісла, пульти.
4. Ноутбук, проектор, екран, магнітофон.

12.Рекомендована література

Базова

1. Антків М., Антків Ю. Хорове сольфеджіо. Львів: СП “БаК”, 1997. 124 с.
2. Антків Ю. Їде святий Миколай. Пісні про святого Миколая для триголосного шкільного хору з фортепіанним супроводом в аранжуванні Юрія Антківа: методичний посібник. Львів: Простір М, 2009. 36 с.
3. Антків Ю. Колядки та щедрівки для однорідного та мішаного хорів. Львів, 2013. 140 с.
4. Болгарський А. Г., Сагайдак Г. М. Хоровий клас і практика роботи з хором. Київ, 1987.

5. Бенч-Шокало О. Г. Український хорівий спів: актуалізація звичаєвої традиції: навч. посіб. Київ: Ред. журн. «Український Світ», 2002. 440 с.
6. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. Київ, 1998.
7. Вахняк Є. Про інтерпретацію хорівих творів С. Людкевича. *Творчість Станіслава Людкевича*: збірник статей / ред. кол.: Ю. Булка, Л. Кияновська, Я. Якуб'як. Львів, 1995. С. 85–100.
8. Вахняк Є. Хоріві твори, солоспіви, твори для фортепіано / упоряд., вст. стаття О. Підківка. Львів: НВМ поліграфічного технікуму УАД, 2003. 96 с.
9. Великий співанник «Червоної калини»: Збірник пісень стрілецьких, історичних (козацьких), побутових, обрядових, жартівливих в опрацьованні для хорів – мішаного, мужеського й жіночого а cappella / заг. ред. З. Лиська. Львів: Видавнича кооператива «Червона калина», 1937. 319 с. (ноти); ХХІІ с. (тексти).
10. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением: методический очерк. Москва: Музыка, 1968. 112 с.
11. Головащенко М. Феномен Олександра Кошиця. Київ: Музична Україна, 2007. 588 с.
12. Денис Січинський. Вокально-хоріві твори: навчально-методичний посібник / автор-упоряд. Ганна Карась. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 156 с.
13. Диригентський поради́к / [В. Витвицький, М. Колесса, З. Лисько] під заг. ред. В. Витвицького. Львів: Український видавничий інститут, 1938. 240 с.
14. Дмитревський Г. О. Хорознавство і керування хором. К., 1961.
15. Духовна музика українських композиторів 20-х років ХХ ст. / упоряд. та спецред. М. Юрченка. Київ: Видавництво імені Олени Теліги: Український фонд духовної музики, 2004. 224 с.
16. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором. Київ, 1961. 240 с.
17. Зелений мій краю: хорівий репертуар Гуцульського ансамблю пісні і танцю / [упоряд. Б. Дерев'яно]. Київ: Музична Україна, 1983. 76 с.
18. Козак Є. Хоріві твори. Київ: Музична Україна, 1997. 40 с.
19. Колесса М. Вибрані хоріві твори. Київ: Музична Україна, 1983. 134 с.
20. Колесса М. Основи техніки диригування. Вид. 2. Київ: Музична Україна, 1973. 200 с.
21. Колесса М. Хоріві твори / ред. Г. Я. Гембера. Київ: Музична Україна, 1998. 48 с.
22. Коломоєць О. М. Хорознавство: навч. посібник. Київ: Либідь, 2001. 168 с.
23. Коляди і щедрівки: партитури для однорідного та мішаного хорів. Репертуарні збірники Різдвяного фестивалю «Велика коляда». Львів, 2009–2019.
24. Корній Л., Сюта Б. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ: Музична Україна, 2014. 592 с.
25. Кушніренко А. Українські візерунки. Обробки українських народних пісень для хору. Київ: Музична Україна, 1988. 72 с.
26. Лащенко А. З історії київської хорівой школи. Київ: Музична Україна, 2007. 200 с.

27. Леонтович М. Духовні хорові твори / упоряд. В. Іванова. Київ: Музична Україна, 1993. 128 с.
28. Лисенко М. В. Зібрання творів. Київ: Музична Україна, 1954-1957.
29. Лисько З. Музичний словник [Репринтне відтворення видання 1933 р.]. Київ: Музична Україна, 1994. 168 с.
30. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. Київ: Музична Україна, 1988. 144 с.
31. Лятошинський Б. М. Українські народні пісні в обробці Б. Лятошинського. Київ: Музична Україна, 1974. 90 с.
32. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хорovому класі. К., 1986. 96 с.
33. Микола Дилецький. Хорові твори / ред.-упоряд. Н. Герасимова-Персидська. Київ: Музична Україна, 1981. 253 с.
34. Микола Леонтович. Хорові твори / ред.-упоряд. В. Кузик. Київ: Музична Україна, 2019. 464 с.
35. Мистецтво України: біографічний довідник / упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; ред. А. В. Кудрицький. Київ: Укр. енцикл., 1997. 700 с.
36. Мусин И. О воспитании дирижера: очерки. Л.: Музыка, 1987. 247 с.
37. На крилах «Мрії»: збірка хорових творів / упоряд. Б. Дерев'яно. Львів, 2005. 225 с.
38. Павлишин С. Денис Січинський. Київ: Музична Україна, 1980. 48 с.
39. Падалко Л. І. Виховання ансамблю в хорі: посібник. Київ: Мистецтво, 1996. 172 с.
40. Партесні концерти XVII–XVIII ст. Київ: Музична Україна, 2006. 320 с.
41. Перунов О. Хрестоматія з читання хорових партитур. Київ: Мистецтво, 1963. 304 с.
42. Пігров К. Керування хором. Вид. 2. Київ: Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
43. Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ, 2015.
44. Соколов В. Г. Работа с хором. М., 1983. 190 с.
45. Соколов В. Г. Хороведение. М., 1971.
46. Степовий Я. Вибрані хорові твори. Київ: Музична Україна, 1950.
47. Стеценко К. Обробки українських народних пісень. Київ: Музична Україна, 1980.
48. Стрілецькі пісні: для чоловічого та мішаного хорів / Львівська національна філармонія; Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаніка; передмова і музична редакція Володимира Сивохопа, Володимира Пасічника; упорядкування біографічного матеріалу Володимира Пасічника. Львів: Простір-М, 2018. 120 с.
49. Струве Г. А. Школьный хор. М., Просвещение, 1981. 190 с.
50. Стулова Т. Хоровой класс (Теория и практика вокальной работы в детском хоре): учебное пособие. М.: Просвещение. 1988. 126 с.
51. Український кант XVII–XVIII століть / упоряд. Л. В. Івченко. Київ: Музична Україна, 1990. 200 с.

52. Хорові твори українських композиторів кінця XIX початку XX сторіччя. Вип. 1. Мішані хори без супроводу / упоряд. В. Василевич, заг. ред. Ю. Таранченко. Київ: Мистецтво, 1965. 84 с.
53. Хрестоматія української дожовтневої музики. Частина 2. Учбовий посібник для консерваторій та музичних училищ / упоряд. та комент. О. Я. Шреєр-Ткаченко. Київ: Музична Україна, 1976. 300 с.
54. Чесноков П. Г. Хор и управление им. М., 1961. 240 с.
55. Шамина Л. В. Работа с самодеятельным хоровым коллективом. М.: Музыка, 1988. 175 с.
56. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів мистецьких навч. закладів, учителів шкіл різного типу. К.: ІЗН, 1998. 160 с.
57. Nicolaus Dylecki (ca. 1630–1690). *Vesperae. Liturgia. Concerti quatuor vocum* / ed. Irina Gerasimova. Warszawa: Wydawnictwo naukowe Sub Lupa, 2018. 258 с.

Допоміжна

1. Антонович М. *Musica sacra: збірник статей з історії української церковної музики.* / ред.-упоряд. Ю. Ясиновський. Львів: Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1997. 261 с.
2. Балух Ю. Львівська диригентська школа: творчі портрети учнів академіка М. Ф. Колесси. Львів: Сполом, 2011. 72 с.
3. Бенч О. Павло Муравський. Феномен одного життя. Київ: Дніпро, 2002. 664 с.
4. Бермес І. Український хоровий спів як соціокультурне явище: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2013. 432 с.
5. Бурбан М. Українські хори та диригенти. Дрогобич: Посвіт, 2007. 672 с.
6. Вахняк Е. Хор – школа певна. *Художественная самодеятельность.* 1959. № 8. С. 26–29; № 9. С. 42–44.
7. Вахняк Є. Олександр Сорока. Київ: Музична Україна, 1975. 64 с.
8. Вахняк Є. Хорове аранжування. Київ: Музична Україна, 1977. 72 с.
9. Горохов П., Загребський Д. Хорове аранжування. Вид. 2. Київ: Музична Україна, 1982. 128 с.
10. Демцюх З. Пісенні обрії «Антея». Спогади та роздуми диригента. Львів: Край, 2010. 176 с.
11. Дехант Г. Дирижирование. Теория и практика музыкальной интерпретации / пер. с нем. Н. Д. Зусман. Нижний Новгород: ДЕКОМ, 2000. 448 с.
12. Дмитро Котко та його хори: статті, рецензії, спогади, документи / ред.-упоряд. С. Стельмащук. Дрогобич: Відродження, 2010. 336 с.
13. Ержемский Г. Л. Психология дирижирования: некоторые вопросы исполнительства и творческого взаимодействия дирижера с музыкальным коллективом. Москва: Музыка, 1988. 80 с.
14. Збірник музичних творів на слова Маркіяна Шашкевича: у 180-річчя від дня народження поета / муз. ред. Ю. Гнатюк, мовн. ред. Я. Розумний. Київ; Вінніпег; Львів, 1992. 362 с.

15. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
16. Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ–ХХ ст.: монографія. Тернопіль: Астон, 2000. 339 с.
17. Кметюк Т. Дмитро Котко: феномен диригента: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 204 с.
18. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів: НТШ, 2000. 286 с.
19. Корній Л. Історія української музики. Київ; Харків; Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 1996. Ч. 1: Від найдавніших часів до середини ХVІІІ ст. 1996. 314 с.
20. Кошиць О. З піснею через світ / передм., упоряд., літ. обр., заг. ред. М. І. Головащенко. Київ: Рада, 1998. 326 с.
21. Кошиць О. Спогади / упоряд. і передм. М. І. Головащенко; післям. М. Ф. Слабошпицький. Київ: Рада, 1995. 387 с.
22. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики / упоряд. і передм.: Ю. Ясиновський. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. 128 с.
23. Лащенко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. Київ: Музична Україна, 1989. 136 с.
24. Лига В. І проросте посіяне зерно. Євген Вахняк: людина, митець, педагог. Львів: Дивосвіт, 2001. 112 с.
25. Лисько З. Піонери музичного мистецтва в Галичині / [упоряд., опрац. рукопису, вступ. ст.: В. Сивохіп]. Львів; Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 1994. 144 с.
26. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: у 2 т. / упоряд., ред., вст. стаття і прим. З. Штундер. Львів: Дивосвіт, 1999. Т. 1. 496 с.
27. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: у 2 т. / упоряд., ред., вст. стаття і прим. З. Штундер. Львів: Дивосвіт, 2000. Т. 2. 816 с.
28. Мазепа Т. Соціокультурний феномен європейських музичних товариств ХІХ – початку ХХ століть на прикладі галицького музичного товариства: монографія. Львів: Растр-7, 2017. 474 с.
29. Маценко П. Нариси з історії української церковної музики / репринт. вид. 1968 р. Київ: Музична Україна, 1994. 152 с.
30. Медведик Ю. Ad Fontes: з історії української музики ХVІІ – початку ХХ ст.: вибрані статті, матеріали, рецензії. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 618 с.
31. Побратими [про життя і творчість В. В. Василевича та Є. Д. Вахняка] / автор ідеї та упоряд. І. Чупашко. Львів: Растр-7, 2016. 355 с.
32. Рожок В. Стефан Турчак / переднє слово: Б. Олійник. Київ: Либідь, 2013. 228 с.
33. Самотос-Баерле Н. Микола Колесса. Сто років молодості. Львів: Аверс, 2014. 288 с.

34. Сов'як Р. Остап Нижанківський: нарис про життя і творчість. Дрогобич: Відродження, 1994. 88 с.
35. Станіслав Людкевич у спогадах сучасників / упоряд. З. Штундер. Жовква: Місіонер, 2010. 236 с.
36. Стельмашук С. У світі звуків і слова. Львів: ПП Сорока Т. Б., 2009. 320 с.
37. Стешко Ф. З історії української музики XVIII ст.: Церковна музика в Галичині. *Українська музика*. 1937. № 8. С. 101–105; 1938. № 1. С. 2–5.; 1938. № 2. С. 21–27.
38. Сторінки історії Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Львів: Сполум, 2009. 352 с.
39. Телюк М. Серце віддане пісні. Нариси з історії навчальної, творчої та просвітницької діяльності чоловічої хорової капели «Буревісник»: навч. посібник. Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2008. 104 с.
40. Ханік Л. Р. Історія хорового товариства «Боян». Львів: Вищий державний музичний інститут ім. М. В. Лисенка, 1999. 123 с.
41. Черепанин М. Музична культура Галичини (друга половина XIX – перша половина XX століття): монографія. Київ: Вежа, 1997. 328 с.
42. Чупашко І. Володимир Василевич. Воля і доля. Львів: Афіша, 2008. 216 с.
43. Чупашко І. Михайло Антків. Присутність. Львів: Колір ПРО, 2013. 206 с.
44. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість: монографія у 2 т. Львів: ПП «Бінар-2000», 2005. Т. 1: (1879–1939). 636 с.
45. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість: монографія у 2 т. Жовква: Місіонер, 2009. Т. 2: (1939–1979). 360 с.

12. Інформаційні ресурси

1. bestchoir.kiev.ua
2. diasporiana.org.ua
3. fontesmusicae.pl
4. imslp.org
5. leontovych.narod.ru
6. library.dudaryk.ua
7. mubis.com.ua
8. muzunion.com
9. nbuv.gov.ua
10. nlib.narod.ru
11. notes.tarakanov.net
12. parafia.org.ua
13. ukrnotes.in.ua